

Ik zelf niet, daar ik al de ideeën erin van Ds H., over notentype, triolen, syncopen, tempo etc. nog nimmer te voren onder de oogen had gehad; van het bestaan dier dingen nog niet het geringste vermoeden had.

Maar niet alleen ik en ieder, óók Ds H. kon op geen stukken na bevroeden, wáartoe al zijn pro's zouden leiden om mijn contra's, de een na de ander, in de Reformatie-artikelen te voorschijn te roepen.

Waar, in particulier geschrift of in drukinkt uitgegeven, was iets naar buiten gelekt, dat mijn gedachten als algemeen bekend had kunnen doen veronderstellen?

Maar nog een graadje erger maakt Ds H. het, als hij vervolgt: „Het zal ook aan de allereenvoudigsten duidelijk zijn, dat ik in kerkelijk Nederland het onderhavige werk — „het onderhavige werk“ d.i. dus: „het Boek der Psalmen“! — niet ter perse had mogen leggen zonder het oordeel „van Jan Zwart te kennen“.

Maar eilieve! hoe heb ik het nu met Ds Hasper? Waarom noodzaakt hij mij hier publiek aan „de allereenvoudigsten“ niet alleen, maar ook aan den „meest intellectueelen“ lezer van „De Reformatie“ te verklaren, dat Ds H. met geen woord of schrijven, notenproef of wat ook, mij ook maar één titel of jota van zijn nieuwe psalmzang-wetten heeft voorgehouden of aangekondigd?

Waarom verplicht hij mij hier met den grootsten nadruk, ieder die dit leest te verzekeren, dat hij de waarheid geweld aandoet door te vertellen, dat ik één oogenblik de hooge, uitzonderlijke keurmeester ben geweest zonder wiens oordeel hij zijn boek der psalmen „niet ter perse had mogen leggen“?

Waarom zet Ds H. mij tot nóg feller tegenspraak aan, als hij voortgaat met: „Ik heb hem daarom reeds een achttal jaren geleden te Zaandam bezocht en hij heeft over de Psalmmelodieën te „mijnen huize geconferceerd met César Hinderdael“?

Jal wel is Ds H. eens ten mijnen geweest in Zaandam en ik bij hem in Den Haag.

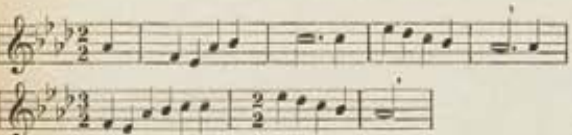
Wat Zaandam betreft: — 't was dien avond in het begin van September 1932, 'k zal hem en ook waarschijnlijk Ds Hasper niet licht vergeten, dat, terwijl wij in de voorkamer druk bezig waren met Ds Haspers drukproeven van zijn toen nog niet uitgekomen „Gezangen“ nevens de Psalmen in gebruik bij de Gereformeerde Kerken in Nederland (in Hersteld Verband) (1933) door te worstelen, „men“ in de achterkamer bezig was een zeker Radio-Organ in gebruik te nemen.

En wat dat bezoek van mij aan Den Haag aangaat, eenige dagen later in den middag van den 15den in diezelfde maand Sept. 1932: óók daarvan zal Ds H. zich wel herinneren hoe ik hem, nadat wij met elkander geconferceerd hadden, toen hij mij naar de tram bracht, dróng, smeekte, toch vooral, zonder ook maar in het minst mijzelf in te willen schakelen, naar andere leidlieden om te zien bij zijn mooie werk, wilde niet zoo aanstonds vanwege de kort- en bijziendheid der tegenwoordigen, hij, Ds H. en ook zij in de gracht terecht komen.

Dat was alles niet „reeds een achttal jaren geleden“, maar nu pas zoo ongeveer een vier en een half jaar terug, en ging zoo als ik reeds liet doorschemeren niet over Psalmen, maar over Gezangen! nog heel en al over de Gezangen waaraan Ds H. bezig was, ze in druk te doen uitgaan voor zijn in Hersteld Verband levende Gemeenten en zoo ieder gevoegelijk begrijpen kan, op geen voeten en vamen nog de Psalmmelodieën anno 1936, sedert anderhalve maand door mij onder de loupe genomen, hier in „De Reformatie“.

Ik zal wel niet voor Ds H. óp hoeven te halen, hoe ik toen al mijn kruit, ik mag wel zeggen verschoten heb helaas, tegen zijn en zijner raadgeverens vreemdsoortig opgestelde maatcijfers, ongewettigde melodie-veranderingen, onderling van elkaar afwijkende zangwijzen, verkeerd aangebrachte woord- en toonaccenten, ónzingbare en heelemaal niet in volkston gestelde melodieën, die nog altijd zonder blikken of blozen overgedeld staan in zijn „Geestelijke Liederen“ („eersten Kerstdag van het jaar onzes Heeren 1934“).

Natuurlijk kwamen wij daar ook een enkele psalmmelodie tegen, in totaal geloof ik goedgeteld een 15-tal, waarvan ik nog de satisfactie óver heb uit dien tijd, dat van wat toen reeds Ds H. aan psalmrenovaties in zich rondroeg, al waren die in de verste verte nog niet die van tegenwoordig, dat ik hem in zooverre heb kunnen bekeeren, af te zien van een stel eigen-gemaakte en zelf-verzonnen soorten van nieuwe rhythmiek, waarvan er nog één staat in de „Gezangen“ onder no. 8, maar wijselijk bij nader inzien weer geëclipseerd uit de „Geestelijke Liederen“ nr. 3, n.l. Ps. 118 aldus:

Maar bijvoorbeeld, hem en zijn raadlieden het ongerijmd te laten voelen van het hybridisch

maatgeboddel als in Ps. 140, het mocht mij niet gelukken (7/4, 6/4, 4/4, 2/4!)

Ik breng dat allemaal nog eens zoo uitdrukkelijk en zoo gedetailleerd mogelijk naar voren om goed te laten zien, dat wat vier en een half jaar geleden plaats vond, nog niets te maken had met wat Ds H. doet voorkomen en thans aan de orde is. 't Ging in 1932 over héél andere dingen, in hoofdzaak over wat ik opmerkte en zoover het dan nog „Psalmen“ betrof, over om 't maar eens duidelijk te zeggen, over Ds H.'s oude plunje in deze materie. Want van het nieuwe pakje, waarin later, pas in 1936 Ds H. zich den volke, en dus ook mij, zou vertoonen, kon nog niemand te voren snit of coupe vermoeden, nóg minder naar welke mode het zou worden gemaakt.

Ik weet dan ook geen woorden te vinden, hóe te verklaren Ds H.'s: „De uitgave van de eenstemmige en van de vierstemmige Psalmbewerking op de oorspronkelijke melodieën is „van zijn standpunt de weerlegging“.

Nóg minder: „Het zal niet noodig zijn, later „de artikelen van den Heer Zwart te beantwoorden, daar mijne „Bijlage“ d.d. Pinksteren 1936, „voldoende toont dat ik mij van de opvattingen „van den Heer Zwart ter dege rekenschap heb „gegeven“.

„Standpunt“? Nam ik dat in?

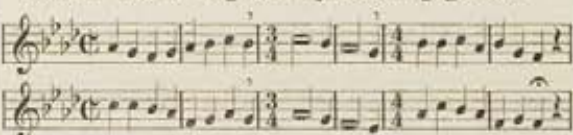
„Opvattingen“? Hield ik die er op na?

Wist Ds Hasper daar op Pinksteren 1936 iets van? Ik had toch immers Ds H. in 1932 verlaten terwijl hij nog op zijn oude „standpunt“ stond en verkeerde in zijn eerste „opvattingen“, door hem zelfs nog gehandhaafd in zijn „Geestelijke Liederen“ Kerstmis 1934; waarin al zijn psalmen nog verkeeren in het schrift der halve- en kwartnoten en niet der „gepavoiseerde“ (zooals ik ze noemde) van kwarten en achtsten, die ik pas onder de oogen kreeg begin Februari 1937;

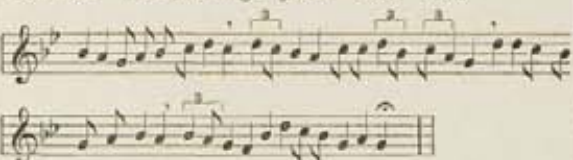
waarin geen Triool nog te bekennen is, en alles recht toe recht aan gaat;

waarin zoo ook, geen Syncope zich nog had aangediend, geen enkel tempo- of voordrachtbegrip zich had aangekondigd;

waarin Ps. 38 nog een opteekening genoot:

waarin nog geen schijn of schaduw viel op te merken van eveneens Ps. 38 uit „Het Boek der Psalmen“ 1936, eenige jaren later dus:

Wat moet ik daarom zeggen van Ds H.'s „WEERLEGGING“, door middel zijner één- en vierstemmige Psalmbewerkingen tegen MIJN STANDPUNT?

Wat van de „BIJLAGE“ als rekenschapgeving tegen MIJN OPVATTINGEN?

Een volgenden keer het antwoord!

JAN ZWART.

Dr A. Kuyper's oordeel over „de Nederlandsche Hervormde Kerk“.

I.

Er is in onze kerkelijke pers een discussie aan den gang over de vraag of de Hervormde Kerk een „valsche kerk“ moest worden genoemd in den zin van onze belijdenis. Er werd daarbij herinnerd aan het feit, dat deze betiteling voorkwam in de acte van Afscheiding en ook in het schrijven van den Kerkeraad der Hervormde Kerk van Voorthuizen aan de Algemeene Synode der Ned. Herv. Kerk d.d. 4 Febr. 1886. Wij vinden in dien brief de volgende passage, waaraan Dr Kuyper zijn fiat gaf:

„De Kerkeraad van Voorthuizen verklaart hiermede u niet langer als Bestuur over de kerk van Voorthuizen te erkennen, daar hij in uw college belichaamd vindt de „Valsche Kerk“, waarvan de kenmerken in het slot van Art. 29 der Ned. Ger. Geloofsbelijdenis worden genoemd, van welke valsche Kerk het ambt der geloovigen is zich af te scheiden.“ (Zie Heraut No. 426, 21 Febr. 1886.)

Hier is dus een officieele kerkelijke verklaring. Het zal ongetwijfeld velen interesseeren hoe Dr

1) Dit artikel moest wegens plaatsgebrek enkele weken overstaan.

Kuyper in den grooten tijd der Doleantie over deze betiteling dacht. Een bad in de historie is ook in dezen een goed ding voor al te gemakkelijk oordeelende menschen.

Ik zal de citaten wat uitvoerig weergeven en ook uit verschillende jaren aanhalen. Reken men niet met Dr Kuyper dan is het vonnis — terecht —: de man rekent niet met de historie. Geef men nauwkeurig citaten, met precies aangave van de historische entourage, dan is tegenwoordig het vonnis: citatenspel. Daarom in vredesnaam maar zeer uitvoerig.

'k Geef eerst een woord van Dr Kuyper uit het najaar van 1888. Dr Kuyper was toen in een polemiek gewikkeld met Ds Gravemeyer, de bekende schrijver van een populaire Gereformeerde Geloofsleer. Ds Gravemeyer had Calvijn in het geweer geroepen tegen de Doleantie. De Doleantie zou ingaan tegen Calvijn's kerkbeschouwing en vallen onder het oordeel dat Calvijn over het Labadisme uitspreekt. (Dr Kuyper gebruikt dit in dit verband wel wat al te premature woord zelf.) Uitvoerig beantwoordt Dr Kuyper zijn „geachte broeder, de oude predikant Gravemeyer“. Zie „Heraut“ nr 566, 28 Oct. 1888 e.v.

In die polemiek citeert Kuyper Calvijn en wel deze woorden uit de Institutie IV, II, 1:

„Zoo de ware kerk een pilaar en eene vastigheid der waarheid is, is het zeker, dat er geene kerk is, waar leugen en valsheid zich van het bewind hebben meester gemaakt“.

En na dit citaat te hebben aangehaald vraagt Dr Kuyper („Heraut“ nr 568):

„Is het nu een feit of verzinsel, dat in het Synodaal Genootschap leugen en valsheid zich van het bewind hebben meester gemaakt?“

„Durf, kan, zal Ds Gravemeyer ontkennen, dat het Synodaal bewind van dit Genootschap, dat nu zeventig jaren lang steeds de waarheid gekrenkt, de leugen beschermd heeft, en loochenaren van de Godheid des Verlossers, van de Verzoening door Zijn bloed, van Zijn Verrijzenis en Zitten van Gods rechterhand, in zijn vergaderingen liet voorzitten, beantwoordt aan Calvijn's zeggen: „dat leugen en valsheid zich van het bewind in dit Genootschap hebben meester gemaakt?“

„En is dit zoo, kan het dan ook maar één oogenblik twijfelachtig zijn, of Gods kinderen hebben dit Genootschap zeer beslist, en zonder eenige verbloeiing als valsche kerk te verwerpen?“

Volgens Dr Kuyper spreekt Calvijn in zijn „Institutie“ (IV, 1, 9) uit, dat men in zijn oordeel over de ware en valsche kerk voorzichtig en onderscheidenlijk te werk zal gaan, en afzonderlijk oordeelen zal over een plaatselijke kerk en zekere verzameling van kerken die zich als een geheel aandient. (Of deze meening van Kuyper omtrent Calvijn's bedoeling in deze juist is, laten we buiten bespreking). En dan z.i. Calvijn volgend schrijft Dr Kuyper:

„Omdat het complex van kerken, dat men ten onzent de Ned. Herv. Kerk noemt, een valsche kerk is, daaruit volgt nog eenszins, dat ook alle particuliere kerken, die onder haar begrepen waren, elk voor zich reeds valsche kerken waren.“

Van die „particuliere kerken“ schrijft Dr Kuyper dan vervolgens dit:

„Wat men ook tegenbazele, zoodra uitgemaakt is, dat in een particuliere kerk de merkteekenen van Woord en Sacrament ontbreken, is deze geen kerk Christi meer. Dat er toch in te zien, omdat er nog gedoopten zijn, en omdat de kandelaar er weer kan worden opgericht, is een naturalistische en in den grond pantheïstische beschouwing, die ernstig moet bestreden worden.“

Van zulke „verborgen kenmerken“ moet Dr Kuyper dus niets hebben, zijn vonnis daarover is wel heel vernietigend.

Uitvoerig werkt Dr Kuyper de onderscheiding van „particuliere kerk“ en „complex van kerken“ in verband met de onderscheiding van ware en valsche kerk uit en als men dan het op de Hervormde Kerk als geheel „dan kon er geen oogenblik quaestie van zijn, of, naar Calvijn's oordeel, is deze Genootschapskerk in den volsten en sterksten zin des woords eene valsche kerk“.

Aan beide, en bij de particuliere kerken en bij het complex van kerken moet nu de maatstaf afzonderlijk worden aangelegd en bij beide dezelfde maatstaf.

Dr Kuyper komt dan tot de volgende conclusie:

„En op dien grond nu oordeelen de kerken in doleantie. (Let wel, wat Dr Kuyper laat volgen, is z.i. het oordeel der doleerende kerken).“

1o. dat onderscheidenlijk moet geoordeeld over het Synodaal Genootschap als complex, en over particuliere kerken in al onze steden en dorpen;

2o. dat in elke particuliere kerk afzonderlijk moet nagegaan of de prediking er zuiver en de Sacramentsbediening er ongeschonden is; en dat die particuliere kerken, waar in de prediking de leugen de waarheid verdrong en het Sacrament in een ceremonie ontast, als valsche kerken te verwerpen en te verlaten zijn; maar omgekeerd, die kerken, die nog zuivere prediking en goede Sacramentsbediening hebben, als kerken zijn te eeren;

3o. dat in het Synodaal bewind derwijs de leugen en de valsheid is ingedragen, dat het de zuivere prediking des Woords niet eert noch ook aan de zuivere bediening der Sacramenten de hand houdt;

maar integre heiliging i voor zoove kerk is te

4o. dat de particuliere nog als van hierdoor n gruwel, en nog goede worden;

en 5o. d. of kerkeraa te maken, in gehoora spannen or giftigen in onttrekken. Besturen, p is, om ee richten.“

Wij neme uit later ti typeering v niet ten ha een discuss „Separat

„Gaan v gemakshal stelling, de kerk“ is i king die v kerk“ nog heeft dan veelre als peld.“

Deze typ hebben. In er uitvoer

„We bli Herauten van v als principieel nader inzi naam hier

Daartoe pieel vers kerk, ee Drie nam eerst toep

In de t weërl (Matth. 24 tussen 1

Is nu ee tegen-C bezigen: Anti-C Natuurl Een Pae de profetie schelijk o ware.

Dit is c heeft, buit Messias op ten Christ

De An 1 Joh. 2: geleefd he het denkb

beiden, de De Vals Jezus was

De Teg zijn. Een Christus c

Hierbij tus gekom sich toot schijn sle vinden.

Deze dr den: 1e. c de anti-C Christus - noot schri komt niet phum, C

En pas men dus kerk en d

Hoe Dr we in een II.

Onder de Maart 1937:

In Berli toor“, dat gelukkig heeft gele den beke zegd — r

Onlangs dat het g te waarse

Doleantie over de historie is te gemakkelijk

rgeven en ook kent men niet — terecht — ie. Geeft men ingave van de onwoordig het lesnaam maar

r Kuyper uit was toen in ravemeyer, de laire Gerefor- r had Calvijn Doleantie. De kerkbeschou- at Calvijn over yper gebruikt e praemature t Dr Kuyper dikant Grave- et 1888 e.v. Calvijn en wel II, I:

eene vastigheid : geene kerk is, het bewind heb-

gehaald vraagt

in het Synodaal ch van het be-

kennen, dat het), dat nu zeven- rekt, de leugen de Godheid des Zijn bloed, van rechterhand, in antwoordt aan sheld zich van en meester ge-

in in zijn „In- zijn oordeel voorzichtig en en afzonderlijk ijke kerk en die zich als g van Kuyper juist is, laten Calvijn vol-

men ten onzent sche kerk is, alle particu- pen waren, elk n waren."

rijft Dr Kuy-

ultgemaakt is, rkteekenen van a, is deze geen zien, omdat er edelaar er weer alistische en in ng, die ernstig

en" moet Dr is daarover is

onderscheiding lex van ker- ling van ware (an let op de kon er geen Calvijn's oor- den volsten ne valsche

kerken en bij e maatstaf af- beide dezelfde

nde conclusie:

kerken in dole- volgen, is z.i.

rdeeld over het en over parti- dorpen; zondertij moet de Sacraments- lie particuliere en de waarheid monie ontlaad- en te verlaten die nog zuivere ing hebben, als

rwijis de leugen het de zuivere h ook aan de de hand houdt;

maar integendeel de leugen eert en Sacrament-ont- heiliging in bescherming neemt; en op dien grond, voor zooveel het zich kerk noemt, als valsche kerk is te verwerpen;

4o. dat de Besturen zoo der ware als der valsche particuliere kerken, die de valsche Genootschapskerk neg als van Christuswege regeerende, wagen te eeren, hierdoor medeplichtig worden aan den Synodalen gruwel, en op dien grond niet als Besturen van die nog goede en ware particuliere kerken mogen erkend worden;

en 5o. dat het derhalve plicht van deze Besturen of kerkeraden is, om zich van dit valsche bewind los te maken, alle gezag aan de Synode te betwisten, en in gehoorzaamheid aan Christus alle kracht in te spannen om de nog ware particuliere kerken aan den giftigen invloed dezer valsche Genootschapskerk te onttrekken. Of ook dat het, waar en voor zoover deze Besturen dit weigeren, of daartoe den zedelijke moed missen, plicht van het ambt der geloovigen is, om een ander bestuur in deze ware kerken op te richten."

Wij nemen nu een uitspraak van Dr Kuyper uit later tijd (Dec. 1890) „Heraut" nr 678. De typeering van de Herv. Kerk is gewijzigd, maar niet ten haren gunste. Dr Kuyper merkt n.l. in een discussie met Ds Beuker over zijn brochure „Separatie en Doleantie" het volgende op:

„Gaan we nu bij de bespreking van deze quaestie gemakshalve uit van de door Ds Beuker ingenomen stelling, dat de „Ned. Hervormde Kerk" een „valsche kerk" is in den zin van onze Confessie. Een uitdrukking die we niet overnemen, omdat een „valsche kerk" nog altoos veel meer van een wezenlijke kerk heeft dan de „Ned. Herv. Kerk", die voor ons besef veel meer als „Schijn-kerk" dient te worden bestempeld."

Deze typeering schijnt Dr Kuyper gepakt te hebben. In Mei 1891 „Heraut" nr 697/8 komt hij er uitvoerig op terug. En wel als volgt:

„We blijven (waar dit „blijven" op doelt is uit de Herauten niet goed op te maken!) tegen de benaming van valsche kerk voor het Synodaal Genootschap principieel bezwaar koesteren, en twijfelen niet, of bij nader inzien, zal men ons moeten toegeven, dat die naam hier niet toepasselijk is.

Daartoe veroorloven we ons te wijzen op het principieel verschil dat bestaat tusschen een valsche kerk, een schijnkerk en een tegenkerk. Drie namen, die men het best verstaat, als men ze eerst toepast op den Christus.

In de Hellige Schrift is ons voorzeggd, dat er tweeërlei zou komen: 1o. valsche Christussen (Matth. 24: 24) en 2o. anti-Christussen of tegen-Christussen (1 Joh. 2: 18). Anti toch beteekent tegen.

Is nu een valsche Christus hetzelfde als een tegen-Christus; of, om het Grieksche woord te bezigen: is een Pseudo-Christus hetzelfde als de Anti-Christus?

Natuurlijk neen.

Een Pseudo-Christus is iemand, die, op grond van de profetie dat er een Messias komen moet, zich valscheij opwerpt alsof hij die Christus, die Messias ware.

Dit is dus iemand, die nooit aan Christus geloofd heeft, buiten de kerk staat, en zich nu als de beloofde Messias opwerpt, of wel zich in de plaats van den echten Christus dringt.

De Anti-Christ is daarentegen, naar luid van 1 Joh. 2: 18, iemand, die in den kring der Christenen geleefd heeft, en nu uitgaat, en principieel zich tegen het denkbild zelf van den Messias stelt, en alzoo beiden, den Vader en den Zoon loochent (vs 22).

De Valsche Christus zegt: Er moet een Messias zijn. Jesus was het niet. Maar ik ben het.

De Tegen-Christus zegt: Er moet geen Christus zijn. Een daarom stel ik mij principieel tegen den Christus over.

Hierbij is nu nog in onze eeuw de Schijn-Christus gekomen in de filosofie. Een phantoom, dat zich toot met de schaduw van den Christus, en zijn schijn slechts misbruikt om ingang bij de schare te vinden.

Deze drie moet men dus wel en scherp onderscheiden: 1e. de pseudo-Christus of valsche Christus; 2e. de anti-Christus of tegen-Christus; en 3e. de Ceno-Christus of schijn-Christus der filosofie. (In een noot schrijft Dr Kuyper bij: Ceno-Christus: Deze term komt niet voor, maar staat op één lijn met Cenotaphium, Cenodoxia.)

En past men dit nu toe op de kerk, en onderscheidt men dus tusschen de valsche kerk, de tegenkerk en de schijn-kerk, dan is men er".

Hoe Dr Kuyper dit dan verder uitwerkt zullen we in een volgend artikel zien.

H.

C. V.

Bedenklijke voorlichting.

Onder dezen titel schrijft „De Nederlander" van 18 Maart 1937:

In Berlijn is gevestigd een „Nederlandsch Perskantoor", dat de Nederlandsche bladen op gezette tijden gelukkig maakt met berichten, die, naar de ervaring heeft geleerd, met een argwanend oog dienen te worden bekeken, aangezien deze berichten — zacht gezegd — niet altijd even objectief zijn.

Onlangs heeft dit kantoor het zoo bont gemaakt, dat het goed is publiekelijk tegen zijn berichtgeving te waarschuwen.

In de eerste plaats — dit slechts ter illustratie van de mentaliteit van de leiding — gaf het een bericht door onder den sensationeleen titel „De Joden in Duitsland beschermd". Dit bericht behelsde de mededeeling, dat er een zeldzame bloem „Staf van Aäron" geheeten, voortaan in Duitsland beschermd zou worden. „Wie deze niet-arische bloem wil vertrapen, gaat onherroepelijk de doos in", aldus de „grappige" commentaar van het „Nederlandsch" Perskantoor.

Dit laffe stukje onbesproken latende, vestigen wij onze aandacht op een tweede ernstiger bericht.

Wij laten dit bericht, dat het kantoor — naar het mededeelt — van medische zijde vernam, hier volgen:

„Van Nederlandschen kant is destijds geweldig tegen de Duitse sterilisatielwetten gespuiterd. Weet echter de Nederlandsche burger, dat in Nederland bepaalde personen zelfs gecastreerd worden?

Het is een half-ambtelijk instituut, dat zich hiermee belast, een lichaam, dat min of meer onder controle van den Minister van Justitie staat.

Laten wij onze landgenooten snel uit den brand helpen. Wanneer in Nederland een z.g. sexuele misdadiger wordt veroordeeld, wordt hem op het oogenblik in den regel een betrekkelijk korte gevangenisstraf opgelegd. Is zijn straffijd afgezeten, dan heeft hij zich echter te onderwerpen aan den wil van een persoon, die zich met de leer der sexuele misdadigheid bezig houdt. Die persoon, die tot het hier bedoelde instituut behoort, zorgt er voor, dat de misdadiger gecastreerd wordt. Waarmee hij onschadelijk is voor de maatschappij. Zonder castrering zou hij geïsoleerd moeten blijven.

De half-ambtelijke Nederlandsche deskundigen, die den misdadiger dezen praktisch obligatorischen „tip" geven, interesseeren zich ten eerste voor het baanbrekend werk, op dit gebied in Duitsland verricht, en laten zich door de Duitse pioniers gaarne voorlichten.

Wij vinden het verstandig, dat er op deze wijze een eind wordt gemaakt aan de oude gewoonte der Nederlandsche justitie, den sexueelen misdadiger, na afloop van zijn straffijd, weer met zijn ouden misdadigen aanleg op de maatschappij los te laten, zoodat de strafaad bijna steeds werd herhaald. Wij begrijpen alleen niet, waarom een gedeelte van de Nederlandsche pers de Duitse sterilisatielwetgeving als onchristelijk blijft veroordeelen, terwijl het principe door de Nederlandsche Regeering blijkbaar aanvaard wordt."

Toen wij ons na ontvangst van dit bericht tot een onzer lezers, op dit gebied deskundig, wendden, bleek deze hetzelfde bericht te hebben ontvangen van het Nederlandsch Christelijk Persbureau. Aangezien het hem geheel onbegrijpelijk voorkwam en het bericht bovendien al op niet zeer deskundige wijze de begrippen castratie en sterilisatie door elkaar haalt, had hij zich reeds om nadere inlichtingen tot het Ned. Chr. Persbureau gewend, welk bureau hem echter naar het Nederlandsch Perskantoor verwees.

Het antwoord, dat tenslotte op het verzoek om toelichting van dit Berlijnsche kantoor werd ontvangen, laten wij hier volgen:

„Het doet ons leed U geen nadere inlichtingen te kunnen geven. In ieder geval was castratie bij sexueele misdadigers bedoeld en geen sterilisatie van bepaalde zieken.

Vernoodelijk spreken wij in April weer den medicus, die ons de mededeeling verschaftte, wij zullen dan trachten, nog nadere bijzonderheden van hem te weten te komen.

Met Nederlandschen groet, Niederländisches Pressebüro enz."

De lichtvaardigheid, waarmede en het Nederlandsch Perskantoor te Berlijn en het Nederlandsch Christelijk Persbureau bij de publicatie van dit bericht te werk zijn gegaan, blijkt voldoende uit bovenstaanden brief.

Een medicus loopt eens op 't bureau in Berlijn aan, doet een verhaaltje, geeft geen bijzonderheden of bewijzen en... het bericht is klaar om aan alle Nederlandsche bladen ter publicatie te worden toegezonden. Als de medicus weer eens in Berlijn komt, zal hem wel eens gevraagd worden, hoe nu eigenlijk de vork in den steel zat.

Wij gelooven nu wel afscheid te mogen nemen van het Nederlandsch Perskantoor en het Nederlandsch Christelijk Persbureau. Een Nederlandsche groet wil ons echter niet over de lippen.

Tot zoover „De Nederlander". We voegen er niets aan toe.

De houding van Prof. Waterink.

Reeds zeiden we onze meening over de houding, die Prof. Dr Waterink aannam in het conflict aan de Vrije Universiteit. Ook de Heer Algra heeft daarover nagedacht. Na herinnerd te hebben aan de indertijd door Prof. Waterink voorgedragen opvattingen, waarin naar de Heer Algra schrijft, de onsterfelijkheid der „ziel" door hem „gelochend" werd, zegt de schrijver in Leeuwarder Kerkbode:

We hebben deze opvattingen van Prof. Waterink in den verleden tijd geschreven. Omdat wij niet weten, of hij ze nog vordodigt. Hij heeft er een discussie over gevoerd met Ds Steen van Andijk, waarbij hij tot het sluiten der discussie op zijn standpunt bleef staan. Later is er een verklaring gekomen, dat de heeren hadden geconfereneerd. Maar hoe verder de zaken na die conferentie stonden, daarover werden we wel wat in het onzekere gelaten.

We hebben dit alles gerefereerd om een bepaalde reden.

Toen Prof. Waterink zijn voorslag verdedigde, o.a. op een predikanten-conferentie, heeft hij er zich over beklagd, zich gegrield gevoeld, dat hij om dezen voorslag verketterd werd. Er was zelfs een dominee geweest in Groot-Rotterdam, die de kwestie

op den preekstoel had gebracht en in het gebed tegen het Waterinksche gevaar had gebeden.

En in het bijzonder vond de Professor het geen manier, dat men een ouden ketter ging opsporen, wiens ketterij op den klank af eenige overeenkomst vertoonde met des Professors voorslag, en hem nu tot een volgelving van dien ouden ketter (Apollinaris) ging verklaren.

Wij kunnen ons voorstellen, dat Prof. Waterink in den strijd, die nu aan de V. U. is ontbrand, en waarbij de eene Professor den ander van een lange reeks ketterijen beschuldigt, door de ervaring wijs geworden, met klem zich zal verzetten tegen het verketteren, waarover hij zelf heeft geklaagd. Hij zal weten, dat de rust na het opgeplakte etiket vaak een valsche, zelfvoldane rust is. En daarom zijn we blij, dat we hem aan de V. U. hebben als een man, die in staat is, en stellig ook bereid, om te voorkomen, dat men iemand zonder meer aan consequenties wil binden, die een ander voor hem trekt, maar die hij zelf verwerpt.

De ironie is sprekend genoeg. Sprekend, en — smartelijk. Het moest speciaal voor Prof. Dr Waterink wel zeer smartelijk zijn, dat nu juist tijdens zijn rectoraat aan de V. U. één professor twee anderen zoo heftig aanviel, ter handhaving van wat Prof. Waterink zelf had ontkend; hèn aanviel, nadat de weg daartoe goeffend was door een verklaring, die enkele maanden vóór Prof. Waterink's rectoraats-aanvaarding diens eigen „loochening" van voortbestaan, substantialiteit en onsterfelijkheid der ziel van de kerkelijke tafel had helpen wegnemen. Helaas konden we die smart evenwel niet bemerken. Zelfs Prof. W. heeft zich in deze zaak durven roeren, als helper der professoren Kuyper en Hepp.

Een synode?

Ds J. D. Wielenga schrijft in „Franeke Kerkbode":

In de plaats van de verschillen in de commissie te behandelen, werpt Prof. Hepp tegen zijn medelid de eene brochure na de andere onder de menschen, in de kerken!

Is dat nu te verdedigen? Wij begrijpen het niet. En als het waar is, dat de leerlingen van Prof. Vollenhoven e.a. zoo verderfelijk zijn, dat zij de eenvoudigste waarheden, onder ons en door ons beleden, met voeten treden, dan moeten de curatoren van de Vrije Universiteit dadelijk hem schorsen, opdat hij de studenten niet verder bederve.

Maar nogmaals, wij gelooven het niet, dat het zoo met Prof. Vollenhoven staat. Ik kan hem niet volgen in zijn hooge, filosofische vlucht. Maar kunnen onze gemeentelieden dit dan wel? Waarom laat men die commissie van acht de kwesties niet onderzoeken? „De Heraut" wil de synode weer bij elkander laten komen. Maar wij zijn het eens met hen, die oordeelen, dat de Vrije Universiteit zelf tegen haar professoren moet optreden, als dit noodig is.

Incongruentie.

Een vraag van Ds C. Lindeboom in „N. H. Kbl.":

Hoe kan Prof. Hepp zitting nemen in een commissie tot onderzoek ook van dit „meeningsverschil", indien reeds hij hem vaststaat, dat we hier met een „hoogst ernstige afwijking" hebben te doen.

Wat is...?

Marnix schrijft in „Gron. Kb.":

Want Prof. Hepp gaat eerst de dwalingen vaststellen, die hij ongenoemden zouden bestaan en daarna gaat hij die bestrijden. Maar de mannen, die hij bedoelt, zeggen aanstands: maar dat hebben wij nooit gezegd noch bedoeld.

Nu zegt dit niet alles, want zoo reageeren kettters altijd, als men hen op hun dwalingen wijst. Prof. Hepp kon daarom nog wat gelijk hebben.

Echter de citaten, die hij zelf geeft, bewijzen het tegendeel van hetgeen hij de aangevallenen aanwrijft. Ik neem nu hetgeen Janse schreef.

Als hij wijst op het verhaal omtrent Lazarus, zegt hij, dat er niet staat: zijn ziel was in den hemel, maar „hij" was daar. De mensch, Lazarus.

Zoo blijkt dus, dat het er hem gansch niet om te doen is, eenigen twijfel te wekken aan het voortbestaan van den mensch Lazarus in de hemelsche zaligheid, evenmin als aan het voortbestaan van den rijken man in de pijn, maar juist om deze dingen te versterken, niet om ze onzeker te maken, maar des te zekerder.

Nu vraagt Prof. Hepp: maar wat is die „Hij"? Met evenveel recht kunnen wij hem de vraag stellen: wat is de ziel?

Wie weet het? Kan Prof. Hepp het ons duidelijk maken?

Hij kan geen woord stamelen daaromtrent. Het is een geheim, een mysterie voor ons. Het lichaam wordt in het graf gelegd en wat zegt men dan tot kinderen, die weenen bij het graf van vader of moeder? Men zegt: kind, wat wij daar in het stof der aarde leggen is vader en moeder niet. Het is zijn stoffelijk overschot. Men zegt dan niet: de ziel van vader of moeder is in den hemel. Dat zou het kind niet verstaan. Het denkt niet als Plato of als een rationalist. Men zegt: vader of moeder is in den hemel. Zij zijn daar. Zij, zij, altijd zij.

En dat zegt Janse ook. Dat zou Prof. Hepp zelve zeggen als hij een kind moest troosten, dat weent om een geleden verlies.

Aan het eind:

Hoe kan er nu reden zijn om zulke menschen tegen hun eigen woord in, te verdenken, dat zij de gereformeerde lijn verlaten en dat zij loochenen de heerlijkste waarheden der Schrift, die hun zelve tot de grootste en rijkste troost zijn in leven en in sterven?

Naar mijn innigste overtuiging doet Prof. Hepp den ongenoemden groot onrecht aan.

Hij heeft geen recht om hen zoo te beoordeelen.